

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний
Кафедра фінансів, обліку і аудиту

РОБОЧА ПРОГРАМА

Назва освітньої компоненти	Основи оподаткування
Код та назва спеціальності	072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Назва освітньої програми	Управління фінансами, банківська справа та страхування
Рівень освіти	перший (бакалаврський)
Форма навчання	Денна / заочна
Семестр	6
Кількість кредитів ЄКТС	6
Форма підсумкового контролю	залік
Розробник програми	Машошина Тетяна Вікторівна к.е.н., доцент доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Вибіркова: цикл професійної підготовки

Курс: 3 / Семестр: 6

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Машошина Тетяна Вікторівна, к.е.н, доцент

Профайл викладача – <https://kart.edu.ua/staff/mashoshina-tv>

Контактна інформація - mashoshina@kart.edu.ua

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – <http://rasp.kart.edu.ua>

Сторінка курсу в MOODLE - <https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=15391>

МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Метою є оволодіння здобувачами освіти теоретичними знаннями щодо сутності, принципів і механізму оподаткування та набуття практичних навичок і вмінь із розрахунку податкових зобов'язань, аналізу податкового навантаження, вибору оптимальних режимів оподаткування й оцінювання впливу податків на фінансові результати та ефективність діяльності суб'єктів господарювання з метою забезпечення прийняття обґрунтованих рішень.

Основними завданнями освітньої компоненти є:

- формування у здобувачів освіти системного розуміння сутності, функцій і принципів оподаткування;
- ознайомлення з податковою системою України, складом загальнодержавних і місцевих податків та зборів;
- вивчення механізму обчислення, сплати й адміністрування основних податків і зборів;
- набуття практичних навичок з визначення податкових зобов'язань суб'єктів господарювання та фізичних осіб;
- аналіз податкового навантаження і його впливу на фінансові результати та фінансову стійкість суб'єктів господарювання;
- формування вмінь застосовувати норми податкового законодавства у фінансовій, банківській та страховій діяльності;

– набуття і розвиток навичок обґрунтованого прийняття фінансових рішень з урахуванням податкових аспектів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондовий ринок або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності

Заплановані загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем(державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).
- СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
- СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
- СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
- СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання (ПР):

- ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях

економічних систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи, страхування та фондового ринку.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фондові ринки, банківська система та страхування).

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПЕРЕДУМОВИ (ПРЕРЕКВІЗИТИ)

Знання здобуті в процесі вивчення дисциплін за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти – «Вступ до фаху», «Фінанси», «Фінанси підприємств», «Бюджетна система».

ПІСЛЯУМОВИ (ПОСТРЕКВІЗИТИ)

Освітні компоненти підготовки за ОС «бакалавр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» ОПП «Управління фінансами, банківська справа та страхування»: «Податкова та фіскальна політика».

ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ГЛОБАЛЬНИМ ЦІЛЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО 2030 РОКУ

Відповідно до резолюції ООН №70/1 та Указу Президента України №722/2019, освітня компонента сприяє досягненню таких Цілей сталого розвитку:

SDG 8 : [Гідна праця та економічне зростання]

SDG 9 : [Промисловість, інновації та інфраструктура]

SDG 10 [Скорочення нерівності]

SDG 16: [Мир, справедливість та сильні інститути]

SDG 17: [Партнерство заради сталого розвитку]

Освітня компонента формує системне розуміння оподаткування як складової фінансової системи та важливого інструменту забезпечення економічної стабільності, бюджетної збалансованості й сталого розвитку. Через опанування теоретичних засад податкової політики, аналіз податкових інструментів і механізмів справляння податків і зборів, розгляд практичних і ситуаційних завдань, а також вивчення досвіду ЄС і особливостей функціонування податкової системи в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення здобувачі освіти набувають здатності оцінювати податкове навантаження, вплив оподаткування на фінансові результати й фінансову стійкість суб'єктів господарювання, аналізувати податкові ризики та обґрунтовувати управлінські рішення з урахуванням принципів податкової справедливості, фінансової дисципліни та сталого розвитку. Результати навчання забезпечують готовність до професійної діяльності у фінансовій, банківській і страховій сферах в умовах трансформації фінансової системи та розвитку національних і європейських інституцій.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Модуль 1

Тема 1. Сутність і види податків.

Економічна сутність податків, їх функції та принципи, класифікація податків і зборів, роль оподаткування у фінансовій системі держави.

Тема 2. Податкова система і податкова політика.

Структура податкової системи. суб'єкти та об'єкти оподаткування, напрями та інструменти податкової політики держави.

Тема 3. Податок на додану вартість.

Платники і об'єкти оподаткування, порядок визначення податкових зобов'язань і податкового кредиту, механізм справляння ПДВ,

Тема 4. Акцизний податок. Мито.

Сутність акцизного податку. Особливості оподаткування підакцизних товарів, ставки акцизного податку. Економічна сутність і порядок справляння мита.

Тема 5. Податок на прибуток підприємств.

Розглядається порядок формування об'єкта оподаткування, визначення фінансового результату та податкових зобов'язань підприємств.

Модуль 2

Тема 6 Податок на доходи фізичних осіб.

Механізм оподаткування доходів фізичних осіб, ставки податку, податкові соціальні пільги та обов'язки податкових агентів.

Тема 7. Екологічний податок

Роль екологічного оподаткування, платники та об'єкти податку, вплив екологічних платежів на сталий розвиток.

Тема 8. Рентна плата

Економічна сутність рентних платежів, види рентної плати та порядок їх обчислення і сплати.

Тема 9 Податок на майно

Сутність податку на майно, особливості оподаткування нерухомості, транспортних засобів та земельних ділянок.

Тема 10. Спрощена система оподаткування.

Умови застосування спрощеної системи оподаткування, групи платників єдиного податку, переваги та обмеження для суб'єктів малого бізнесу.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Аналіз ролі податків у формуванні доходів бюджету та фінансової стабільності держави.
2. Вивчення структури податкової системи та формування податкової політики в Україні.
3. Розрахунок податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ.
4. Обчислення акцизного податку та митних платежів при операціях з підакцизними товарами.
5. Визначення об'єкта оподаткування та суми податку на прибуток підприємств.
6. Розрахунок податку на доходи фізичних осіб та використання податкових соціальних пільг.
7. Обчислення екологічного податку.
8. Обчислення рентної плати.
9. Розрахунок податку на майно за різними об'єктами оподаткування.
10. Вибір оптимальної системи оподаткування для суб'єктів малого бізнесу.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Вид роботи	Сутність
Опрацювання теоретичного матеріалу	Самостійне вивчення основних понять, категорій основ оподаткування; опрацювання рекомендованої літератури, законодавчих та нормативних актів, електронних ресурсів і матеріалів, необхідних для засвоєння тем дисципліни.
Підготовка до практичних занять	Опрацювання методичних вказівок; виконання практичних прикладів; підготовка до обговорення тем і проблем основ оподаткування
Виконання індивідуальних завдань	Розроблення аналітичних або дослідницьких робіт; підготовка презентацій, порівняльних оглядів, аналітичних записок чи есе щодо питань оподаткування, у тому числі в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.
Підготовка до підсумкового контролю	Систематизація та узагальнення знань з усіх тем курсу; повторення ключових понять, законодавчих норм та практичних аспектів; виконання тестових і практичних завдань; підготовка до комплексного оцінювання результатів навчання у формі заліку.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ(денна/заочна)

№	Тема	Лекції, год	Практичні, год	Самостійна робота, год	Всього, год
1	Сутність і види податків	2/1	2/1	10/12	14/14
2	Податкова система і податкова політика	2/1	1/1	10/12	13/14
3	Податок на додану вартість	4/1	2/1	15/17	21/19
4	Акцизний податок. Мито.	4/1	2/1	15/17	21/19
5	Податок на прибуток підприємств	4/1	2/1	15/17	21/19
6	Податок на доходи фізичних осіб	4/1	2/1	15/17	21/19
7	Екологічний податок	2/1	1/1	12/17	15/19
8	Рентна плата	2/1	1/1	12/17	15/19
9	Податок на майно	2/1	1/1	15/17	18/19
10	Спрощена система оподаткування	4/1	1/1	16/17	21/19
	Всього	30/10	15/10	135/160	180/180

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У межах навчальних годин, виділених на самостійну роботу є можливість виконання індивідуального завдання, що є одним із засобів оволодіння навчальним матеріалом, формує здатність студента до самоосвіти і автономної наукової діяльності. Завдання передбачає підготовку реферату або наукової публікації (тез конференції, статті). Виконання реферату має на меті

поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі прочитаних лекцій та практичних занять. Тематику рефератів студент обирає самостійно та подає власну пропозицію, яка узгоджується з викладачем.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/polozhennja-pro-oopnova-redakcija-2024.pdf>)

При викладанні освітньої компоненти для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як міні-лекції, дискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання. Проведення практичних занять із застосуванням методу аналізу конкретних ситуацій має відмінності від традиційних занять тим, що в його основі лежить аналіз ситуації з виявленням реальної соціальної проблеми, яка може не мати однозначного вирішення.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Формою підсумкового контролю є залік. Форма проведення семестрового заліку – електронне тестування. При проведенні підсумкового контролю у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в базі електронних курсів системи дистанційного навчання Moodle для перевірки знань здобувачі освіти.

Методи контролю: усне опитування, поточний контроль, модульний контроль (тести), підсумкове тестування.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання відповідно до Положення про контроль і оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>) та Порядку проведення заліково-екзаменаційної сесії в умовах воєнного стану https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/porjadok_sesija_vijskovij-stan.pdf

Максимальна кількість балів за перший та другий модуль				
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)		Сума балів за модуль	
до 60	до 40		до 100	
Поточний контроль			6 семестр	
1 Виконання поточних завдань Складові: <ul style="list-style-type: none"> ● аналіз ситуації та ідентифікація проблеми; ● аргументація та логічність запропонованого рішення ● здатність інтерпретувати нормативні положення у контексті конкретної задачі; ● аналітичність, аргументованість висновків ● оформлення роботи та дотримання вимог 			0 – 15	
2 Виконання практичних робіт протягом модулю Складові: <ul style="list-style-type: none"> ● розуміння теоретичного матеріалу; ● правильність і повнота виконання розрахунків; ● здатність інтерпретувати нормативні положення у контексті конкретної задачі; ● аналітичність, аргументованість висновків ● оформлення роботи та дотримання вимог 			0 – 20	
3 Поточне тестування			0 – 25	
підсумок			мах 60	
Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS		За 100-бальною шкалою	ECTS оцінка
відмінно – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок		90-100	A
добре – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок		75-81	C
задовільно - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків		69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60-68	E
незадовільно - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)		35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)		<35	F

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПОЛІТИКА КУРСУ

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/05/polozhennja-pro-oop-nova-redakcija-2024.pdf>) прозорість, неупередженість оцінювання досягнень студентів є одним із принципів забезпечення якості освітнього процесу

Політика забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>

Основні заходи запобігання та виявлення академічного плагіату визначаються Положенням про організацію освітнього процесу Українського державного університету залізничного транспорту (далі – Університет) <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennja-pro-oop-ukrduzt-2021.pdf>

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Податки як об'єкт управління в системі ринкових відносин.
2. Функції податків та їх сутність.
3. Класифікація податків за різними ознаками.
4. Порядок та способи сплати податків.
9. Сутність та економічні засади формування податкової системи України.
10. Назвіть та розкрийте принципи податкової системи України.
11. Закономірність еволюції податкової системи.
12. Розвиток та становлення систем оподаткування країн світу.
13. Особливості сплати податків у різних країнах світу.
14. Аналіз податкових платежів та його місце в системі формування податкової системи.
15. Податкове регулювання й економічна політика держави.
16. Розкрийте принципи податкового регулювання.
17. Інструменти податкового регулювання.
18. Податкові пільги.
19. Розкрийте сутність податкової політики підприємства.
20. Спрощена система оподаткування та її особливості.
21. Надайте визначення абсолютної ставки.
22. Надайте визначення адвалорної ставки.

23. Сутність акцизного податку.
24. Що є базою оподаткування?
25. Що є базова ставкою податку?
26. Базовий(звітний) податковий період це.
27. Надайте визначення податку.
28. Надайте визначення збору.
29. Хто є платником податку?
30. За допомогою якої функції забезпечується баланс економічних інтересів держави, юридичних і фізичних осіб?
31. Що таке непрямі податки?
32. Надайте характеристику податковим надходженням.
33. Що є неподатковими надходженнями?
34. У якому разі повинна зареєструватися особа платником податку на додану вартість?
35. Якою вважається дата виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг?
36. Які види ставок використовуються для обчислення акцизного податку?
37. Розкрийте сутність мита.
38. Розкрийте сутність податку на прибуток.
39. На скільки груп розподілені основні засоби та інші необоротні активи з метою нарахування амортизації?
40. Хто є платниками податку на прибуток?
41. Хто є платниками податку на доходи фізичних осіб?
42. Що включає дохід з джерелом походження з України, отриманий резидентами та нерезидентами?
43. Надайте визначення податкових зобов'язань і умови при яких вони виникають.
44. Назвіть визначення податкового кредиту і умови при яких він виникає.
45. Розкрийте сутність екологічного податку.
46. Розкрийте сутність ренти.
47. Розкрийте сутність податку на майно.
48. Чи можуть бути змінені ставки податків і зборів протягом бюджетного року?
49. Назвіть граничний термін надання декларації з податку на прибуток за рік.
50. Які товари належать до підакцизних?

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

1. Безкровний О. В., Дорошенко О. О. Навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи з дисципліни Податкова система для здобувачів вищої освіти очної та заочної форм навчання. Полтава: ПДАА.2024. 187 с.
2. Гречко А.В. Податкова система: конспект лекцій. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського. 2022. 119 с.
3. Калінеску Т.В., Машкіна А.С. Основи оподаткування: навч. посібник. Харків «ХАІ».2023.99с
4. Митний Кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
5. Податковий Кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Томнюк Т. Л. Податкова система : навч. посіб.. Чернівці : ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

Додаткова література:

- 7 Безкровний О. В. Історична ретроспектива розвитку податкових відносин в Україні та світі.// *Економіка та суспільство*. 2018. № 14. URL: <http://economyandsociety.in.ua>
- 8 Головка К. В. Підходи до формування податкової культури.// *Правова позиція*. 2023. № 3 (40). С.136. URL : <https://legalposition.umsf.in.ua/> <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-3.26.archive/2023/3/26.pdf>. 15.
- 9 Дорошенко А. П., Дорошенко О. О., Телятник В. В. Вплив системи оподаткування на фінансові результати діяльності підприємства. // *Ефективна економіка*. 2023. № 11. URL : <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/2531/2567>
- 10 Коровій В. В. Податкові надходження як складова доходів місцевих бюджетів. // *Бізнес Інформ*. 2020. № 3 (506). С. 328–336.
- 11 Рязанцев Д. Теоретико-методологічні основи оподаткування прибутку підприємств у системі формування доходів бюджету. // *Економіка та суспільство*. Випуск 70. 2024. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5370/5313>

Інтернет-ресурси:

- 1 [http:// lib.kart.edu.ua/](http://lib.kart.edu.ua/) (Електронний портал УкрДУЗТ)
- 2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 3 <http://kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України(КМУ);
- 4 <http://minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів України);
- 5 <https://tax.gov.ua/> (Державна податкова служба)

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Матеріально-технічне забезпечення. На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Moodle; Zoom; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@ kart.edu.ua) на Office365.

Інформаційне забезпечення: конспект лекцій, електронна бібліотека навчальної літератури, презентації окремих тем, банк тестів, методичні вказівки до вивчення дисципліни для здобувачів

ВІДОМОСТІ ПРО РОЗРОБНИКІВ

Машошина Т.В., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ВНЕСЕННЯ ЗМІН (ДАТА, СУТЬ, ПІДПИС)

<i>Кафедра ФОіА</i>	<i>Протокол №1 в д 29.08.2025</i>	